

PAPER DETAILS

TITLE: ANTİK VE MODERN OLİMPİYAT OYUNLARINDA OLİMPİYAT ATEŞİNİN YAKILMA
SEBEPLERİ VE BUGÜNE KADAR DÜZENLENEN OYUNLARDA MESALEYİ YAKMA
SEREMONİLERİ

AUTHORS: Aydın SENTÜRK,Çetin ÖZDİLEK

PAGES: 0-0

ORIGINAL PDF URL: <https://dergipark.org.tr/tr/download/article-file/55437>

Antik Ve Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşinin Yakılma Sebepleri Ve Bu Güne Kadar Düzenlenen Oyunlarda Meşaleyi Taşıma Seremonileri

Aydın ŞENTÜRK*
Çetin ÖZDİLEK**

Özet: Dünya spor tarihinin önemli organizasyonu olarak kabul edilen modern olimpiyat oyunlarının en önemli sembollerinin başında olimpiyat ateşi gelmektedir. Dört yılda bir yapılan ve tüm insanlara barış, kardeşlik ve sevgi sunan oyunlarda Olimpiyat Ateşi, temiz ve yüce özlere ulaşma sembolü olarak olimpiyatların sürekliliğini simgeler. Olimpiyat meşalesi, olimpiyat oyunlarının açılışında yakılır ve olimpiyat oyunlarının sonuna kadar yanar. Olimpiyat Ateşi, Antik ve Modern Olimpiyatların her ikisinde de yakılmıştır. Günümüzde hala devam edilen bu gelenek oyunların en önemli açılış seremonilerinden birisi olmuştur. Bu çalışma, olimpiyatlarla ilgili yazılı kaynaklar taranarak yapılmıştır.

Anahtar kelimeler: Olimpiyat ateşi, Olimpiyat Oyunları, sembol, spor, tarih.

Reasons Of Burning The Olympiade Fire In Antique And Modern Olympiade Games And Conduction The Flambeau In The Games That Organized Until Present

Abstract: The more important organization in history of sport at the world which is the first symbol of olympic games is the olympic fire. The olympic fire which was done for every four years and the peace, the brotherhood and the love because with this olympic games. Olympic games is the symbol of the clearness and the bygone of the longing. The olympic torch is fired when the olympic games was beginning and it follows to the end of the games. The olympic fire was fired at the antique and modern olympic games and this is following now. In this studies use the written source which was material.

Keywords: Olympic Fire, Olympic Games, symbol, sport, history.

GİRİŞ

Olimpiyatlar bütün sporcuların katılabilme hayalini kurduğu en büyük spor organizasyonudur. Olimpiyat oyunlarının tarihi geçmişi çok eskidir. Kayıtlarının tutulması sebebiyle M.Ö.776 olarak bilinen olimpiyatların bu

* Arş.Grv. Dumlupınar Üniversitesi BESYO

** Yrd.Doç.Dr. Dumlupınar Üniversitesi BESYO

tarihinden daha önceleri de Anadolu topraklarında düzenlendiği bilinmektedir. Olimpiyat oyunlarının en önemli sembolleri arasında Olimpiyat Ateşi gelmektedir. Olimpiyat Ateşi Yunanistan'ın Olimp Dağı'nda güneş ışığından dev mercekler vasıtası ile tutuşturulmakta ve meşale, oyunların yapılacağı ülkeye kadar, elden ele teslim edilmek suretiyle, geçtiği ülkelerin atletleri tarafından taşınmakta ve Olimpiyat oyunlarının düzenleneceği stadyumdaki dev meşale bu meşaleyle tutuşturulmaktadır.

Olimpiyat ateşinin yakıldığı ilk yer olarak, Antalya ili sınırları içerisin ki Olimpos kentine 7 km. uzaklıkta bulunan kayaların olduğu bilinmektedir. Modern Olimpiyatlar'ın ilki 1896 yılında Atina'da düzenlenmiştir. İlk Olimpiyatların Atina'ya verilmesinin en önemli nedeni; antik çağlarda Olimpiyat oyunlarının burada düzenlenmiş olmasındandır. O zamanlar ölümlerin ruhlarının 8 yılda dirileceği inancıyla 8 yılda bir yapılan Olimpiyat oyunları daha sonra 4 yılda bir yapılmaya başlanmıştır (TMOK,1985).

Bu Olimpiyatlar'ın en önemli sembolü de Olimpiyat Ateşi olmuştur. 1936 yılında yapılan Berlin Modern Olimpiyat Oyunları'nda ilk kez Olimpiyat Ateşi yakılmıştır. Olimpiyat oyunlarında önemli bir yeri olan Olimpiyat Meşalesi, Kış Olimpiyat Oyunları'nda da yakılmıştır (Koryürek,1998).

ANTİK OLİMPİYAT OYUNLARINDA OLİMPİYAT ATEŞİ

İnsanoğlunun yaşama mücadelesi verdiği ilkel çağlardan beri avını kovalamak veya düşmanından kaçmak için koşmak zorunda olduğunu, avlanmak için taş, sopa ve sonraları da mızrak ve ok atmasını öğrendiği ve yakaladığı ve yakalandığı zaman düşmanı ile yakın çatışmaya girerek güreş tuttuğunu veya yumruklaştığını hatırlarsak, zamanımızda, spor adı altında yapılan fiziksel aktivitelerin milyonlarca yıllık doğal bir geçmişi olduğunu da anlayabiliriz.

Bugün anladığımız anlamda spor olgusu tarihin ilk çağlarına kadar dayanmaktadır. M.Ö.5000'li yıllardan başlayarak Sümer ve Mısır medeniyetlerinden bize kalan yapıtlarda spor olgunun izlerine rastlanmaktadır. Ama sporun toplum içinde, yaşamın ve yaşam felsefesinin değişmez bir parçası olarak yer alması, eski Yunan medeniyetlerinde görülmektedir (Özdilek,1998).

Belki de, ilk önceleri, tanrılara tapınmak için yapılan şölenlerde yer alan spor, zamanla devamlı ve belirli sürelerde yapılan bir olgu haline gelmiştir. Adını yapıldığı Yunanistan'daki Olimpia yöresinden alan Olimpiyatların başlangıç tarihi M.Ö. 776 olduğunun bilinmesine rağmen, bu olayı başlatan nedenler konusunda tarihçiler, aralarında pek anlaşmamaktadır.

Bazıları, olimpiyatların “Tanrılar Tanrısı Zeus” adına yapıldığını savunurken,

diğerleri, o devirde efsanevi bir kahraman olarak adı hürmetle anılan Pelops'un hatırası için başladığını söylerler. Aslında, olimpiyatların tarihi incelendiğinde, zamanla Yunan tiyatrosunun bel kemiğini oluşturacak trajedi, dram ve sembolizmin büyük rolü olduğu görülecektir (Çalık ve Ceylan, 2000).

Bugünkü Peloponez Yarımadasına adını veren Pelops, o zamanlar “Küçük Asya” diye anılan bugünkü Anadolu'dan gelen bir delikanlıdır. Efsaneye göre, Pelops, yöreyi yöneten hükümdarın kızı olan Hippodamia'ya aşık olur. Ama, hükümdar kızının evlenmesini kesinlikle istememektedir. Zira, hükümdarın hayatı, kendisine çok evvelden verilen bilgiye göre, kızın evlenmemesine bağlıdır. Kız evlenince kendisi de ölecektir. Bu nedenle kızını almak isteyen herkesle atlı araba yarışına giren hükümdar, gayet iyi atları ve arabası olduğundan, yarışmayı kazanmakta ve yarışı kaybeden de ölüme mahkum olmaktadır. Hükümdarla yarışmadan yenik çıkacağını gayet iyi bilen Pelops, Hippodamia ile anlaşarak, araba bakıcısını rüşvetle elde eder, yarışı ve kızı kazanır. Ama olayın ortaya çıkmasını önlemek için de arabacıyı öldürmek zorunda kalır. Arabacının Pelops tarafından suda boğulurken onu lanetlemesi, sonunda tutar ve Pelops, kendi babası tarafından öldürülür. Yaşadığı sürece, yöreye yaptığı olumlu katkılardan dolayı, yöre halkı tarafından yüceltilen Pelops adına, ölümünden sonra çeşitli tören ve şölenlerin yapıldığını anlatan tarihçiler, M.Ö.VIII. asırda zamanın hükümdarı olan İphitus'un, Pelops adına ve sonra “olimpiyatlar” diye anılan şölenleri başlattığını söylerler ve bunun tarihinin de M.Ö. 776 olduğunu kanıtlarıyla ispatlarlar.

Bununla birlikte, Eski Yunan'da sporun M.Ö. 776'da ilki yapılan olimpiyatlarla başladığını kesinlikle düşünmemek gerekir. Olimpiyatlar adını bu yöreden almış ve hiçbir kesintiye uğramadan 12 asır devam etmiş bir olgudur. Diğer kentlerde yapılan başka spor şölenleri de olimpiyatları örnek almışlar, ama hiçbiri olimpiyatlar kadar önem taşımamıştır (Uluğ,1936).

Eldeki bilgilere göre bu ilk olimpiyatların programında “stade” diye anılan spor sahasının uzunluğu olan 192 m'yi kapsayan tek bir sprint koşusu, bir bakıma olimpiyatların temelini oluşturduğundan dolayı, her olimpiyat bu koşunun galibinin adını alırdı. Bu nedenle de, I.Olimpiyat Oyunları'nın adı Coroebus olarak da geçer.

Bu arada, bölgede güvenin sağlanması ve halkın daha rahat bir yaşama kavuşması ile, olimpiyat programı da zamanla zenginleşti. Gençlerin de bu oyunlarda yer almasını sağlamak amacıyla kendi aralarında yapılan çeşitli spor yarışmaları Olimpiyat Oyunlarına dahil edildi.

Romalılar'ın M.Ö.II. asırda Yunanistan'a hakim olmaları ile oyunların kurallarında bazı değişiklikler yapıldı. Sadece Yunan vatandaşlarına açık olan

olimpiyatlara Roma İmparatorluğu'nun sınırları içindeki herkesin katılabilmesi sağlandı. Demokrasinin beşiği olarak kabul edilen Yunanistan'da Olimpiyat Oyunları sadece Yunanlılar için yapıldı. Yabancılar ve esirler oyunlara katılamaz, kadınlar, sahaya seyirci olarak dahi giremezdi. Yetkililerin gözünden kaçarak, seyirci olarak sahaya giren kadınlar, yüksek bir tepenin üstünden atılarak öldürülürlerdi. Oyunlar sırasında tek kadın olarak Demeter Rahibesi bulunurdu. Tarihçiler, bunu da, Pelops'un babası tarafından öldürülmesi sırasında, olayı bildiği sanılan yöre rahibesinin temsil edilmesine bağlarlar (Alpman, 1972).

Yarışmalara katılmak isteyenler, Yunan vatandaşı da olsalar, hakemlere hırsızlık ya da cinayetten sabıkası olmadığını ispatlamak zorundaydılar. Yarışmalara kabul edilen sporcuların adları ve katılacakları spor dallarını gösteren bir liste, herkesin görebileceği bir yere konur ve oyunların sonuna kadar asılı kalırdı. Katılacak atletler olimpiyat kurallarına uyacaklarına dair yemin ederlerdi (TMOK, 1990).

Olimpia Oyunlarının yapıldığı yer üç ana bölümden oluşmaktaydı. Birinci bölüm; Zeus, Meter ve Hera adına yapılmış tapınakların bulunduğu kutsal bir yerdi.

İkinci bölümde; sporcuların antrenman yaptıkları Palestra, Gymnasium, banyolar, yüzme havuzu, görevli rahiplerin ve müsabakayı izlemeye gelen önemli şahısların kaldıkları bina ile Olimpiyat Konseyi'nin toplandığı ve arşivlerin muhafaza edildikleri yerler vardı.

Olimpiyat yarışlarının yapıldığı üçüncü bölümde ise; konuşmaların yapıldığı kapalı alan ile stadyum ve hipodrom bulunuyordu (Atabeyoğlu, 1997).

Antik olimpiyatların en önemli özelliği “Erecheria” adı verilen Olimpiyat Barışı geleneğini çok uzun yıllar sürdürmesidir. Buna göre, sürekli savaş durumunda olan Yunan Site Devletleri, Olimpiyatlar'a üç ay kala silahları bırakırlar ve beş gün sürecek yarışmalar için en yetenekli sporcularını seçerek, Olimpia'ya gönderirlerdi. Oyunlar sona erdikten sonra da, sporcuların site devletlerine güvenlik içinde dönmelerini sağlamak için barış gününü uzatırlardı. Birçok savaşın yapıldığı o dönemlerde böyle barış ortamlarının yaratılması çok zor olmasına rağmen, oyunlar sayesinde kısa süreli de olsa barış sağlanabiliyordu. Oyunlar sırasında tüm askeri operasyonlardan sakınılarak elde edilen olimpiyat barışı, tüm tartışmalara ve sorunlara barışçıl bir yaklaşım için fırsat sağlamıştır.

Günümüz modern olimpiyat oyunları da geçmişten esinlenerek benzer amaçları devam ettirebilmek için yapılmaya başlanmıştır. Modern Olimpiyatların en

önemli amacı; sporun bedensel gelişime olan katkısı kadar beyinsel gelişime de katkısının olduğunu ve barışın hakim olduğu bir dünya için, gençlerin spor yoluyla birbirlerini anlamaları ve dost olmaları gerektiğini anlatmaktır. Uluslar arası evrensel iyi niyet ortamının sağlanması ve geliştirilmesi için ise; olimpizmin amaçlarını ve prensiplerini dünyaya yaymak ve dünyanın dört bir köşesindeki sporcu gençliği, olimpiyat oyunları dediğimiz büyük spor şöleninde bir araya getirmek gerekmektedir.

Tanrılar adına düzenlenen antik olimpiyat şenlikleri sportif esaslara dayanan gösterilerdi. Bu gösteriler esnasında o çağın anlayışı gereği, tanrılara özgü, yakıcı ve aydınlatıcı bir özellik taşıdığından, ateş ve alev kutsal bir değer taşımaktaydı. Olimpiyatlar'ın Anadolu'da doğup, Mora Yarımadası'nda sürdürülmesi sonucu olimpiyat ateşi yerinden taşınamamıştır. Yunanlılar bu ateş yakma geleneğini eski Olimpia'daki Altis'te güneş ışınlarının süzülmesi sonucu elde ettikleri ateşle sürdürmüşlerdir.

Meşalenin yakılma seremonisi, geçmişten günümüze kadar sürdürülen en önemli olimpiyat geleneği ve sembolüdür.

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARININ DOĞUŞU

Modern Olimpiyat Oyunlarının mimarı Baron Pierre de Coubertin'dir. 19. Yüzyıl Avrupası ve dünyanın içinde bulunduğu siyasi, kültürel ve ekonomik koşullar, ard arda ortaya çıkan buluşlar, yeni haberleşme olanakları, sanayi devriminin yarattığı şartlar ve bu şartların sağladığı seyahat kolaylıkları, o günün dünyasını küçültmüştü (Güray, 1988).

Coubertin, Eski Yunan Olimpiyat oyunlarına hakim olan düşünceyi modern çağa uydurdu. Bütün dünyaya yaygın bir fikir ve düşünce haline getirdi ve yüksek ahlaki içerik kazandırdı. Coubertin, tüm insanların birbirlerini daha iyi tanımak ve birbirine yaklaşmak amacıyla olduğunu görmüştür. O çağın insanı, ticari ve diğer organizasyonlar yoluyla diğer insanlarla ilişki kurma, rekabet etme, yaklaşma ve yarışma olanakları arıyordu. Coubertin, bu amacın en iyi şekilde elde edilmesinde sportif rekabetin önemini gördü. Ancak, bu uluslar arası yarışma ve rekabetin makul bir çerçeve içinde tutulması gerekmektedir. Coubertin, Olimpiyat oyunlarının yeniden başlaması konusundaki bir konuşmasında; "Sporu kuvvetlendirmek ve yüceltmek, özerkliğini ve devamlılığını sağlamak, modern dünyamızda eğitici rollerini daha mükemmel bir biçimde yerine getirmelerini sağlamak ve cemiyet hayatı için lüzumlu olan atletlerin adalı faaliyetlerine şan ve şeref kazandırmak, galeyana getirmek, ideal rekabeti canlandırmak için olimpiyat oyunları yeniden başlatılmalıdır" demiştir.²³ Haziran 1894 yılındaki bu konuşmasından sonra olimpiyat

oyunlarının yeniden başlatılması kararı alkışlarla ve oy birliğiyle kabul edilmiştir (Yeni Türk Ansiklopedisi, 1979).

MODERN OLİMPİYAT OYUNLARINDA OLİMPİYAT ATEŞİ

Olimpiyat ateşi temiz ve yüce bir özlemin sembolü olarak yanar. Antik Olimpiyat oyunlarında ve o günün şartlarında gece yapılan törenleri aydınlatma ve tanrıya olan şükranın bir vesilesi olarak tapınaklarda meşale olarak yakılan bu kutsal ateş, günümüz Modern Olimpiyatları'nın da en önemli sembolü olmuştur (Tercüman Spor Ansiklopedisi, 1988).

1896-2004 Yıllarında Düzenlenen Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşinin Yakılması Serenomileri

Uluslar arası Olimpiyat komitesinin aldığı kararla ilk olimpiyat oyunu 1896 yılında Atina'da düzenlenmiştir. Olimpiyat'ın gerçek anlam ve değerinin henüz anlaşılamadığı bu ilk oyunlara, spor dünyası gereken ilgiyi yeteri kadar gösterememiştir. Olimpiyatlar, 23 Haziran 1894 yılında yapılan Uluslararası Atletizm Kongresi'nde alınan karar gereğince her dört yılda bir değişik ülkede düzenlenecek kararı alınmıştır. Yunan hükümeti, Olimpiyatlar'ın sürekli Atina'da yapılmasını istemiş ancak Yunanlılar'ın bu çabası bir sonuç vermemiştir. 1900 yılında yapılan II.Olimpiyat oyunları, modern Olimpiyat oyunlarının canlandırılması fikrini ortaya atan ve bu fikrini gerçekleştirmek için çalışan Baron de Coubertin'in ülkesi Fransa'da düzenlendi. Bu spor organizasyonu da istenildiği gibi olmamış, bir panayır havasıyla devam etmiştir. III.Modern Olimpiyat oyunları 1904 St.Louis (ABD)'de yapılmıştır. Bu olimpiyatlarda Paris oyunlarından farksız bir şekilde tamamlanmıştır. 1894 Yılında alınan karar gereğince Olimpiyatlar dört yılda bir değişik kentlerde düzenlenecekti. 1904 St.Louis oyunlarından sonra Olimpiyatlar'ın tehlikeye girebileceği kaygısını taşıyan Coubertin, değişik çareler düşünüyordu. Bu amaçla 1906 Atina (Yunanistan) Ara Olimpiyat Oyunları düzenlenmiştir. IV.Olimpiyat oyunları 1908 Londra (İngiltere)'de düzenlendi. Oyunlar Kral VII.Edward tarafından açıldı (Koryürek,1976).

V.Stokholm (İsveç) yaz Olimpiyat oyunları 1912 yılında 5 Mayıs-22 Temmuz günlerinde yapılmıştır. Oyunları İsveç Kralı V.Gustav açtı. Stokholm, bundan evvel yapılan organizasyonlardan çok daha mükemmel, kuralların kesinlikle uygulandığı ve o zamanki ileri teknolojinin kullanılması ile elektrikli kronometre ve foto finiş aletinin de devreye sokulduğu bir yer oldu. Berlin'de 1916 yapılması daha önceden belirlenen VI.Olimpiyat Oyunları, 1914 yılında başlayan ve sürmekte olan I.Dünya Savaşı nedeniyle yapılamadı. 20 Nisan-12Eylül 1920 günleri arasında Belçika'nın Anvers kentinde düzenlenen bu Olimpiyat oyunlarına 29 Ülkeden 78'i bayan toplam 2591 sporcu katılmıştır. Almanya ve Avusturya'nın yanı sıra Türkiye, I.Dünya Savaş'ına neden olan

ülkeler olarak bu oyunlara alınmadılar. Oyunları Belçika Kralı I.Albert açtı. 4 Mayıs-27 Temmuz 1924 günleri arasında Fransa'nın başkenti Paris'te yapılan bu Olimpiyat oyunlarına 46 ülkeden 136'sı bayan olmak üzere toplam 2956 sporcu katılmıştır. Henüz 7 aylık bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti bu Olimpiyat'ta aksedite 41 sporcu tarafından temsil edildi. Oyunları Fransa Cumhurbaşkanı M.Doumergue açtı (Hayat Dergisi, 1960).

17 Mayıs-12 Ağustos 1928 günleri arasında Hollanda tarafından Amsterdam'da düzenlenen oyunlara 46 ülkeden 290'ı bayan 2724 sporcu katılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti bu Olimpiyat Oyunlarında da tamamı erkek 40 sporcu tarafından temsil edildi. Oyunları Hollanda Kraliçesi Wilhelmine açtı. 30 Temmuz-14 Ağustos 1932 günleri arasında Birleşik Amerika'nın Los Angeles kentinde düzenlenen oyunlara 37 ülkeden 127'si bayan olmak üzere 1281 sporcu katıldı. Türkiye yolun uzaklığı ve masrafların çokluğu nedeniyle bu Olimpiyat'a katılmadı. Oyunları Amerika Birleşik Devletleri Başkanı H.Hoover açtı. Bu tarihe kadar Modern Olimpiyat Oyunlarında Olimpiyat Ateşi yakılmamış 1936 Olimpiyatlarında yakılmaya başlanmıştır. Günümüz Olimpiyat Oyunlarında teknolojiden de yararlanılarak bu gelenek devam ettirilmektedir. 1-16 Ağustos 1936 günleri arasında Almanya'nın başkenti Berlin'de yapılan oyunlara 49 ülkeden 328'i bayan olmak üzere toplam 3738 sporcu katılmıştır. Türkiye bu Olimpiyatlar'a 2'si bayan 60 sporcuyla katıldı. Böylece ilk kez bir Olimpiyat'ta Türk bayan sporcuları da yer almış oldu. Baştan sona hiçbir safhada ihmal edilmeyen, Berlin Olimpiyatları'ı Almanlar'ın politik amaçları nedeniyle orijinal yeniliklere sahip olmuştur. Bu yeniliklerin başında, Yunanistan ile Almanya arasında düzenlenen meşale koşusu gelmektedir. 20 Temmuz 1936 günü büyük bir halk topluluğu, meşalenin yakılması ve koşucuların başlatılması için yapılacak merasim nedeniyle Kronier Dağı'nda toplandı. Daha sonra toplanan koşucular ve halk birlikte mızaka merasim mahalline hareket ettiler. İlk koşucu Kondilis, Olimpiyat yemini ettikten sonra meşaleyi alıp, mihrapdaki ateşten yaktı ve koşmaya başladı. Meşale, 1108 genç atlet tarafından Bulgaristan sınırına getirildi. Bulgaristan sınırından itibaren 2967 atlet daha meşalenin Berlin'e götürülmesinde görev almıştır. 3000 km yol kat ederek Yunanistan, Bulgaristan, Yugoslavya, Macaristan, Avusturya, Çekoslovakya ve Almanya'dan toplam 3075 atlet, önceden kendilerine dağıtılmış olan meşalelerini birbirlerinden ateşleyerek 11 gece, 12 gün durmadan koşmuşlar, yol uğrağı Atina, Delfi, Selanik, Sofya, Budapeşte, Viyana, Prag ve Deresden gibi büyük merkezlerde özel törenlere sahne olduktan sonra, Berlin oyunlarının açılış gününde Olimpia'nın sembolik alevini hiç söndürmeden stada getirilmesini sağlamışlardır. Bu ateş, oyunlar boyunca olimpiyat idealini canlı tutmak üzere yanmıştır. Olimpiyat meşalesi Lust Gorden'e ulaştırıldığında, meydanları yüzbinlerce insan doldurmuştu. Büyük binalar Alman bayraklarıyla süslenmiş, Berlin'de bulunan 10 büyük meydana da olimpiyatlara katılan 52 milletin bayrakları dikilmişti. Adolf Hitler Meydanı en güzel süslenen yerlerden biriydi.

Bu büyük meydanın ortasına yeşil yapraklarla donatılmış 10 metre yüksekliğinde bir sütun yapılmış ve bu sütun üzerine Nasyonel-Sosyalist devletin sembolleri konmuştu. Sütunun etrafına ise, 52 milletin bayraklarıyla çevrili idi. Ayrıca, bu meydanda spor sahasına giden caddenin etrafına sporcu heykelleri dikilmişti (Janessen, 1936).

Berlin Olimpiyat Oyunları 1 Ağustos günü Adolf Hitler'in konuşmasıyla açılmış ve 16 gün süren bu oyunlara 52 ülke katılmıştır. Açılış muhteşem olmuş. Meşalenin yakılması, Olimpiyat Bayrağı'nın göndere çekilmesi, güvercinlerin uçurulması, Hitler ve IOC üyelerinin stada gelişi ve sporcuların geçit töreni, modern bir spor organizasyonunda olması gereken şekilde yerine getirilmişti (TSK, 1936).

1940 Tokyo (Japonya) XII. Yaz Olimpiyat oyunları 1939 yılında başlayan II. Dünya Savaşı nedeniyle yapılamadı. 1944 Londra (İngiltere) XIII: Yaz Olimpiyat oyunları sürmekte olan II. Dünya Savaşı nedeniyle yapılamadı. 1948 Londra (İngiltere) XIV. Yaz Olimpiyat oyunları, 27 Temmuz-14 Ağustos günleri arasında yapıldı. 2. Dünya Savaşına yol açan Almanya, İtalya ve Japonya bu oyunlara alınmadılar. 59 ülkeden 385'i bayan 3714 sporcu katılmıştır. İngiltere Kralı VI. Georgi oyunları açtı ve meşale yakıldı. 1952 Helsinki (Finlandiya) XV. Yaz Olimpiyat oyunları 17 Temmuz-3 Ağustos günleri arasında yapılmıştır. Oyunlara 518'i bayan 4407 sporcu katıldı. Türkiye Helsinki Olimpiyatına tamamı erkek 60 sporcuyla katıldı. Açılışını Devlet Başkanı Juha Paasikivi'nin yaptığı oyunların Olimpiyat meşalesini son taşıyan atlet, yıllarca atletizm pistlerinde uzun mesafe yarışlarının yıldızı Paavo Nurmi olmuştur.

1956 Melbourne (Avustralya) XVI. yaz Olimpiyat oyunları 22 Kasım-8 Aralık günlerinde düzenlenmiştir. Bu oyunlara 72 ülkeden 384" bayan toplam 2958 sporcu katılmıştır. Türkiye yolun uzaklığı nedeniyle bu Olimpiyata güreşçi 15 sporcu ile katılmıştır. Açılışını İngiltere Kraliçesi II. Elizabeth yapmış ve Olimpiyat ateşinin yakılmasıyla oyunlara başlanmıştır. Olimpiyatların yapılacağı tarihte, Avustralya'da at neslinin ıslahı için, ülke dışından yabancı at getirilmesi yasaktı. Avustralyalılar binicilik yarışına yer vermediler. Bunun üzerine İsveçliler, at yarışlarını kendi ülkelerinde düzenlemeyi kabul ettiler. Olimpiyat tarihinde ilk kez bir Olimpiyat iki ayrı ülkede aynı anda yapılmıştır. Açılışı İsveç Kralı VI. Gustav yaptı.

1960 Roma (İtalya) XVII. Yaz Olimpiyat Oyunları 25 Ağustos - 11 Eylül günlerinde düzenlenmiştir. Oyunlara 83 ülkeden 610'u bayan 4738 sporcu katıldı. Oyunları İtalya Cumhur Başkanı M.G.Granchi açtı. 1936 Berlin oyunlarından itibaren, uygulanan Olimpiyat meşale koşusu, Roma oyunları için de yapılmıştır. 12 Ağustos 1960 tarihinde Zeus Tapınağına yerleştirilen bir iç

bükey aynadan yansıtılan güneş ışınlarıyla tutuşturulan ilk meşale, önce 326 Yunan atletinin nöbetleşe koşusuyla Atina'nın limanı Pire'ye kadar getirilmiş, orada bekleyen geminin güvertesine yerleştirilen bir meşale çanağı bununla ateşlenmiş, gemi Sicilya'nın Siraküze limanına geldiğinde burada tekrar meşaleye aktarılan olimpiik alev 1500 İtalyan atlati tarafından el değiştirmek suretiyle açılış töreni gününde Roma stadına ulaştırılmıştır. Meşaleyi taşıyan son atlet Giancarlo Peris'in stadyumdaki meşaleyi ateşlemesi ve binlerce güvercinin uçurulması ile oyunların başladığı tüm dünyaya bildirilmiştir (Koryürek, 1996).

1964 Tokyo (Japonya) XVIII. Yaz Olimpiyat oyunları 10-24 Ekim günlerinde yapıldı. 93 Ülkeden 683'ü bayan 4457 sporcu katıldı. Oyunlar, geleneksel Olimpiik gösterilerle ve Japonlar için 2. Dünya Savaşının talihsiz sonucuna rağmen hala tanrısal imparator sayılan Hirohito'nun konuşmasıyla açılmıştır. Oyunların açılış gününden yaklaşık iki ay önce Yunanistan'da Olimpia'nın kutsal zenginliklerinde yine güneş ışınlarıyla ateşlenen Olimpiik meşale, Yunan atletler tarafından Atina'ya getirilmiş ve oradan uçakla Japonya'ya ulaştırılmıştır. Meşale 500 km.'lik yol boyunca Japon atlet tarafından elden ele taşınmış ve son olarak 1945 Ağustos'unda Hiroşima'ya atom bombasının atılışından bir saat sonra doğan 19 yaşındaki Yoshinori Sakai adındaki atlet tarafından stada getirilmiştir (Onuk, 1996).

1968 Meksiko (Meksika) XIX. Yaz Olimpiyat oyunları 12-27 Ekim günleri arasında yapıldı. Oyunlara 112 ülkeden 781'i bayan olmak üzere 4750 sporcu katıldı. Oyunların açılışını Meksika Cumhur Başkanı L.G.Diaz yaptı. 1972 Münih (F.Almanya) XX. Yaz Olimpiyat oyunları 26 Ağustos 10 Eylül günlerinde yapılmıştır. Oyunlara 121 ülkeden 1058'i bayan 7123 sporcu katılmıştır. Devlet Başkanı Gustave Heineman açılışını yaptığı oyunların Olimpiyat meşalesini taşıyan en son atlet Gunter Zahn olmuştur. 1976 Montreal (Kanada) XXI. Yaz Olimpiyat oyunları 17 Temmuz-1 Ağustos günlerinde yapılmıştır. Oyunlara 92 ülkeden 1247'si bayan 4781 sporcu katılmıştır. Oyunların açılışını Kraliçe II. Elizabeth yaparken, Olimpiyat meşalesini son taşıyan atletler, Stephone Prefontaine ve Sandra Hendesson isimli ikisi de 15 yaşında olan biri kız ve biri erkek sporcu olmuştur. 1980 Moskova (S.S.C.B.) XXII. Yaz Olimpiyat oyunları 19 Temmuz-3 Ağustos günleri arasında 80 ülkeye mensup 1125'i bayan 5217 sporcunun iştiraki ile gerçekleştirilmiş olan oyunları Devlet Başkanı Leonit Brezhnev tarafından açılmış ve Olimpiyat meşalesini taşıyan son atlet Sergey Belov olmuştur. 1984 Los Angeles (ABD) XXIII. Yaz Olimpiyat oyunlarının açılışını 28 Temmuz tarihinde ABD Başkanı Ranold Regan yapmış ve oyunlar 12 Ağustos'a kadar sürmüştür. Organizasyon açısından çok başarılı olan 1984 Olimpiyat oyunlarına 140 ülkeden 1567'si bayan olmak üzere toplam 6797 sporcu katılmıştır. 1988 Seul (G.Kore) XXIV. Yaz Olimpiyat oyunları 17 Eylül-2 Ekim günleri arasında yapılmıştır. Oyunlara

159 ülkeden 2186'sı bayan 6279 sporcu katıldı. Açılışı Devlet Başkanı Roh Toe woo tarafından yapılmıştır. Yine ilk kez Olimpiyat meşalesi bu oyunlarda iki direkli 170 kürekli ve 37 uzunluğunda Eski Yunan savaş gemisi modelinde bir kadirga ile taşınmıştır. 1992 Barcelona (İspanyol) XXV. Yaz Olimpiyat oyunları 24 Temmuz-9 Ağustos günlerinde yapılmıştır. Oyunlara 169 ülkeden 2708'i bayan 6659 sporcu katıldı. Oyunlar İspanya Juan Carlos açtı. 1996 Atlanta (ABD) XXVI. Yaz Olimpiyat oyunları 19 Temmuz-4 Ağustos günleri arasında yapıldı. Oyunlara 197 ülkeden 2851'i bayan olmak üzere toplam 9959 sporcu katılmıştır. İlk Antik Olimpiyatlar'ın düzenlendiği Olimpia'dan Amerika'nın, First Lady'si Hillary Clinton ile ACOG başkanı Williame Perter'in katıldığı 29 Mart 1996 tarihindeki törenle yakılan Olimpiyat meşalesi 6 Nisan'da Atina'dan Atlanta'ya doğru yola çıkarılmıştır. Meşale, Atina'dan uçakla bu güne kadar Olimpiyat oyunları düzenlenmiş kentleri ve Amerika kıtasını dolaştırılarak Atlanta'ya ulaştırılmıştır (Erdem,1996).

2000 Sydney (Avustralya) XXVII. Yaz Olimpiyat oyunları 10651 atletin katıldığı ve 30 dalda yarışılan en geniş kapsamlı olimpiyat oyunudur. Birjit Fischer olimpiyat tarihinde 2 altın madalya kazanan ilk kadın sporcudur. Judako Ryoko Barcelona ve Atlanta'da finalde kaybetmesine rağmen Sdney'de altın madalya kazanmıştır. Steve Redgrove olimpiyatlarda ilk kez 5 altın madalya almıştır. The US softball takımı favori olmasına rağmen 3 oyun kaybetmiş ve hiçbir başarı elde edememiştir. Olimpiyat oyunlarını Avustralya genel valisi Sir William Deane, Olimpiyat ateşini yakan atlet Cathy Freeman, ve olimpiyat yeminini hockey oyuncusu Rechelle Hawkes yapmıştır (www.biglook.com / olympics / haber.htm/ haber 1).

2004 Atina (Yunanistan) XXVIII. Yaz Olimpiyat oyunlarına 201 ülkeden 10568 sporcu katılmış ve madalya klasmanında birinciliği ABD elde etmiştir (www.olimpiyat komitesi.org.tr/tr/Turkler). ABD, 16 gün süren oyunlarda 35 altın, 39 gümüş ve 29 bronz olmak üzere toplam 103 madalya kazandı. 2. sıradaki Çin de 32 altın, 17 gümüş ve 14 bronz olmak üzere toplam 63 madalya aldı. Türkiye ise 3 altın, 3 gümüş ve 4 bronz olmak üzere toplam 10 madalyayla oyunları 22. sırada tamamladı (www.hurriyetim.com.tr/haber). Havuzda olimpiyat halkalarının alevlerle ortaya çıkmasının ardından, insanoğlunun gelişimini anlatan, Eski Yunan Uygarlığının dününü ve bugünü gözler önüne seren görsel şov, stadi dolduran binlerce izleyicinin de ışık gösterilerine yaptığı katkıyla büyüleyici bir atmosfer yaşattı.İnsanlık tarihi, bir geçit resmi şeklinde izleyenlere sunulurken, olimpiyatların tarihi de eski Yunan'dan bugüne kadar tüm özellikleriyle sahnelendi (www.cnnturk.com.tr.spor/haber_detay). Atina Olimpiyat Oyunları'nın meşalesi 25 Mart 2004 tarihinde Yunanistan'ın Olimpia kasabasında bulunan Tanrıça Hera'nın tapınağı önünde düzenlenen törenle yakıldı. Pırıl pırıl parlayan güneşin bir yağmur bulutuyla gölgeleneceği endişesiyle yaşanan birkaç dakikalık tereddüdün ardından parabolik ayna

arkeolojik olarak ateşin fitilinin yakıldığı noktaya, Era Tapınağı'na yerleştirildi. Uzun bir borazan sesi antik olimpiyat alanında bekleyen 30 bin seyirciye ateşin yandığının müjdesini verdi (www.ntvmsnbc.com). Bir hafta süreyle Yunanistan'ı dolaşan olimpiyat meşalesi, seçilen 823 gönüllü tarafından taşındı. Meşale, 4 Haziran'da dünya turuna çıkarıldı ve aralarında İstanbul'un da bulunduğu 33 şehirde dolaştırıldı. 9 Temmuz'da Yunanistan'a dönen meşale, ilk kez Afrika ve Güney Amerika'dan da geçirildi. Olimpiyat Ateşinin 13 Ağustos 2004 tarihinde yakılmasıyla Atina Olimpiyat Oyunları başlamıştır (Olimpiyat Dünyası Dergisi, 2004).

SONUÇ VE ÖNERİLER

Antik Olimpiyatlar M.Ö.776 ve M.S.394 tarihleri arasında yapılmıştır. Modern Olimpiyatlar ise, 1894 yılında tekrar canlandırılmış ve aynı tarihte Uluslar arası Olimpiyat Komitesi kurulmuştur. Yine bu komitenin aldığı ilk prensip kararlarından biri, olimpiyatların her dört yılda bir dünyanın değişik bir ülkesinde yapılması olmuş ve ilki 1896 yılında Atina'da yapılmıştır.

Modern Olimpiyat oyunları ırk, dil, din ayrımı yapmaksızın, bütün dünya gençlerini ve sporcularını barış, kardeşlik ve dostluk çerçevesinde biraraya getirmek gayesindedir.

Antik Olimpiyatlardan farklı olarak, bayan sporcular da olimpiyatlarda yarışmaya hak kazanmışlardır.

Olimpiyat oyunları, spor sayesinde barışçıl rekabeti oluşturmak için dünya gençliğine sunulmuştur. Spor, herhangi bir dil sorunu ve engeli tanımadan kitleleri kolayca birbirine yaklaştıran ve kişideki sosyal değerleri geliştiren en önemli etkidir.

Olimpiyat Ateşi, Antik ve Modern Olimpiyat Oyunları'nın her ikisinde de cesaret, barış, kardeşlik gibi ulaşılmak istenen temiz ve yüce özlemi ifade eder. Antik Olimpiyatlarda o günün şartlarında gece yapılan törenlerde aydınlatma ve tanrıya olan şükranı ifade etmek için yakılan bu kutsal ateş, günümüz Modern Olimpiyatları'nda da en önemli sembol halini almıştır. Öyle ki günümüzdeki Modern Olimpiyat Oyunları'nda dahi, Olimpiyat ateşinin yakılmasında meşale; yine, eskiden olduğu gibi Yunanistan'ın Olimp Dağı'ndan tutuşturularak oyunların düzenleneceği ülkeye uçak, gemi ve atletler sayesinde getirilerek en son ev sahibi ülkenin atletleri tarafından yakılmaktadır.

Modern Olimpiyatlarda ilk kez 1936 yılında Olimpiyat Ateşi yakılmıştır. Bu tarihten sonra savaş nedeniyle 1940-1944 Olimpiyatlarında yakılamamıştır. 1948 Olimpiyatlarından itibaren günümüze kadar da yakılmaya devam

edilmiştir.

Olimpiyat Ateşi, günümüzde oyunların başlangıcını ve açılışını ifade eden en önemli olimpiyat sembolü olmuştur.

Günümüz Modern Olimpiyat Oyunları da geçmişten esinlenerek aynı amaçları devam ettirebilmek için yapılmaktadır. Amaç, sporun bedeni olduğu kadar beyinsel gelişiminde de katkısı olduğunu anlatmak, daha iyi barışçı bir dünya için, gençlerin spor yoluyla birbirlerini anlamaları ve dost olma imkanı yaratmak, uluslar arası evrensel iyi niyet ortamı oluşturmak ve geliştirmek amacı ile olimpizm prensiplerini dünyaya yaymak, dünyanın dört bir köşesindeki sporcu gençliği Olimpiyat Oyunları dediğimiz büyük spor şöleninde bir araya getirmektir.

Oyunların organizasyonunu yapma görevinin olimpiyatların gezici olma prensibine bağlı olarak bu güne kadar hiç olimpiyat düzenlememiş ülkelere verilmesi, insanların farklı ülkeleri ve kültürleri tanıma fırsatını sağlaması açısından önemlidir. Bu sebeple, Uluslar arası Olimpiyat Komitesi, bundan sonra olimpiyatları düzenleme görevini hiç olimpiyat yapmamış ülkelere vererek, günümüzde evrensellik özelliği kazanmış

KAYNAKÇA

ALPMAN,C.(1972). Eğitimin Bütünlüğü İçinde Beden Eğitimi ve Çağlar Boyunca Gelişimi, İstanbul, G.S. Bakanlığı Yayınları.

ATABEYOĞLU, C.(1997). Olimpiyat Oyunların 100 yılında Türkiye, Türkiye Milli Olimpiyat Komitesi Belgesel Yayınları:1,İstanbul ,Seçil Ofset.

ÇALIK,F. ve CEYLAN,S.(2002). 2000'li Yıllarda Olimpiyatlara Aday Türkiye'de Olimpiyat Meşalesi İçin Bir Öneri Olympos-Yanartaş, Burdur Eğitim Fakültesi Dergisi Sayı:2.

ERDEM, S.(1996). Türkiye İçin Mutlu Bir Olimpiyata Atlanta 1996, Olimpiyat Dünyası Dergisi, İstanbul ,Grafik Sanatlar Matbaacılık.

T.M.O.K. (1985). Olimpik Hareket, İstanbul, Gül Matbaası,

GÜRAY, T.,(1988). Spor Şölenine Hazır Olun, T.M.O.K. Dergisi, ilkbahar, İstanbul.

HAYAT DERGİSİ.(1960). Olimpiyatların Tarihçesi, İstanbul, Tifdruk Matbaacılık, Cilt 2.

JANASSEN, D.(1936). Berlin Olimpiyatlarına Dair İstatistikler, Ankara, T.S.K. Yayınları.

KORYÜREK, C.(1976)Olimpiyatlar, İstanbul, Akbank Yayınları.

KORYÜREK, C.(1996). Rüzgar Gibi Geçti, Olimpiyat Dünyası Dergisi, İstanbul, Grafik Sanatlar Matbaacılık.

KORYÜREK, C.(1998). Eski Olimpiyatlar M.Ö.776-M.S.394, Modern Olimpiyat Oyunları 1896-1996, Olimpiyatlarda Türkler, Ankara. Olimpiyat Dünyası Dergisi.(2004).Olimpiyat, Sayı 28.

ONUK, K.(1996). Bir Genç Kızın Gözyaşları, Olimpiyat Dünyası Dergisi, İstanbul, Grafik Sanatlar Matbaacılık.

ÖZDİLEK,Ç.(1998) Modern Yaz Olimpiyatlarının Tarihsel Gelişimi (1896-1996), Doktora Tezi, İstanbul.

TERCÜMAN SPORANSİKLOPEDİSİ.(1988).Olimpiyatlar,İstanbul, Cilt 3.

T.M.O.K.(1990). Olimpik Hareket, İstanbul, Hürriyet Gazetesi Matbaası.

TÜRK SPOR KURUMU. (1936). Olimpiyatlar Başlarken Mukaddes Ateş Nasıl Yakıldı?, Ankara, T.S.K. Yayınları.

ULUĞ, N.(1936). Olimpiyatların Unutulmaz Günü, Ankara, T.S.K. Yayınları.

YENİ TÜRK ANSİKLOPEDİSİ.(1979). Olimpiyatlar, İstanbul, Ötüken Yayıncılık, Cilt 7.

[www.biglook.com/olympics/haber.htm/haber 1](http://www.biglook.com/olympics/haber.htm/haber1)

www.olimpiyat.komitesi.org.tr/tr/Turkler

www.hurriyetim.com.tr/haber

www.cnnturk.com.tr.spor/haber_detay

www.ntvmsnbc.com